

Belangrijk bij interpretatie van de resultaten van dit onderzoek

- De resultaten die hier beschreven worden zijn gebaseerd op de vraag "Heeft u nog opmerkingen over de coronamaatregelen in het algemeen, dan kunt u dat hieronder schrijven". De vraag wordt gesteld aan het einde van de vragenlijst (deelnemers moeten de vragenlijst afmaken om de vraag te zien) en is optioneel. Dit wordt gemiddeld door 20-25% van de deelnemers gedaan en wordt vaak gebruikt om frustratie of een zorg te uiten. Uit andere vragenlijst data blijkt onder andere dat deze deelnemers vaker niet gevaccineerd zijn, minder draagvlak hebben voor het coronabeleid (vooral voor contact beperkende maatregelen), en minder vertrouwen hebben in de overheid dan deelnemers die de vraag niet beantwoorden. Deelnemers die tevreden zijn minder geneigd om de vraag in te vullen. Deelnemers aan deze vraag zijn daarom niet representatief voor de gemiddelde deelnemer aan het vragenlijstonderzoek. Ook is het cohort demografisch niet representatief voor de Nederlandse bevolking ([zie toelichting](#)).
- De beschreven resultaten kunnen gebruikt worden om patronen over de tijd te bestuderen en signalen op te vangen van zaken die spelen in de samenleving. Ook kan het zicht geven op sommige afwegingen die deelnemers maken rondom het naleven van de maatregelen in de periode voorafgaand aan hun deelname aan de meetronde van het vragenlijstonderzoek.

Aan het einde van iedere meetronde wordt de volgende vraag gesteld: 'Heeft u nog opmerkingen over de coronamaatregelen in het algemeen, dan kunt u dat hieronder schrijven'. 25% van deelnemers gaf in deze meetronde antwoord op de vraag. De antwoorden die deelnemers hier geven kunnen inzicht geven in redenen voor gebrek aan vertrouwen in de overheid of draagvlak. Ook geeft het weer hoe mensen met maatregelen omgaan. Hieronder vatten we de veel voorkomende thema's samen die in antwoord op bovenstaande vraag werden benoemd.

De periode tussen meetronde 15 en 16 (huidige meetronde) viel in het begin van de herfstperiode. De maatregelen in deze periode waren verschillend dan in de periode daarvoor. Op 25 september is de 1,5 meter samenleving afschaft en geldt dit alleen nog als verstandig advies. Daarnaast is zijn er verdere versoepelingen met betreft festivals, optredens, feesten en sportwedstrijden gekomen, hier geldt alleen voor binnen zonder vaste zitplaats een max. aantal bezoekers en sluitingstijd 0.00 uur. Op 25 september wordt ook het coronatoegangsbewijs verplicht vanaf 13 jaar in verschillende sectoren. De veranderingen in de geldende maatregelen zijn terug te vinden in de [tijdlijn van maatregelen voor bestrijding COVID-19](#).

Enkele van deze gebeurtenissen komen terug in de open antwoorden als reden voor zorg of onvrede rondom de maatregelen, het beleid en de overheid. Andere gebeurtenissen die vaak worden genoemd zijn het bekendmaken van de stijgende coronacijfers en de toenemende druk op de zorg, waarbij een groot gedeelte van de IC plekken bestaat uit ongevaccineerde. Ook wordt de stijging van de vaccinatiegraad benoemd, het omgaan met advies maatregelen en ervaren tegenstrijdigheid in risico en effectiviteit omtrent het coronatoegangsbewijs.

Deelnemers delen ..

1. Versoepelingen maken het moeilijker om maatregelen na te leven (10-30%)

1. **Versoepelingen maken het moeilijker om maatregelen na te leven (10-30%)**
 1. e.g. Handen schudden word weer de norm, ventileren
 2. 1.5 afstand niet mogelijk
 3. Zorgen over een nieuwe golf (6%)

Door dat de maatregelen een advies zijn merken deelnemers dat het in de omgang met anderen lastiger is om afstand te houden en geen handen te schudden. Ondanks dat wordt aangegeven zich graag nog aan dit advies te houden, gebeurt dit in de praktijk vaak niet. Anderen leven de maatregelen minder na en wanneer er een hand wordt uitgestoken wordt een discussie liever ontweken en de behoefte tot het naleven van het advies ook. Deelnemers geven hierbij aan het advies van 'geen handen schudden' en '1,5 meter afstand; liever als een verplichting te zien.

'Ik vind het niet fijn dat de 1.5 meter maatregel er af is. Met verjaardagen vind ik het lastig om een boks te geven en geen hand. Het maakt de situaties als verjaardagen en feesten lastiger...'

Ik merk dat ik sinds de maatregelen een stuk minder vaak verkouden ben en daar ben ik heel erg blij mee.

Daarnaast geven enkele respondenten aan wel te willen ventileren, maar de hoge stookkosten beperken dit gedrag. Het wordt kouder in deze tijd van het jaar, waarbij wordt aangegeven dat een raam of deur minder snel wordt open gezet.

'Vooral ventilatie gaat, vanwege de temperatuur, in de winter een stuk moeilijker worden.'

2. Behoeftte aan verduidelijking aanscherping en handhaving van maatregelen (10-30%)

1. In vorige ronde werd versoepeling minder genoemd, maar degenen die dit wel deden vroegen om versoepeling. Vooral noemde men dat er met twee maten gemeten zou worden. Deze ronde zie je juist een steiging in zorgen over de soepele maatregelen (van 2% naar 13%). Mensen geven aan dat
 1. Ze 1.5 meter samenleving (te druk) terug willen
 2. Mondkapjesplicht terugbrengen; maar ook hierbij het belang van handhaven (vooral bij OV).
 3. Thuiswerken word weinig/niet genoemd.

Veel deelnemers die de vraag invullen geven aan zich zorgen te maken over de soepele maatregelen. Dit is nieuw ten opzichte van R15 (waar men juist meer versoepeling wilde zien!). Mensen geven aan door de oplopende cijfers zich zorgen te maken over een nieuwe golf. In deze tijd van het jaar is het risico op besmetting hoger en daarbij wordt aangegeven liever nu meer 'laagdrempelige maatregelen' dan later zwaardere maatregelen. Hierbij geven veel deelnemers aan graag weer de 1,5 meter terug te zien, iets minder weer het mondkapje te terug te willen. Enkelen benoemen het belang van het benadrukken van het thuiswerkadvies, geen handen schudden en de hygiëne maatregelen zoals handen wassen. Binnenlands reisadvies word hierbij niet benoemd.

'Jammer dat de 1,5 meter regel er in de herfst af gaat. Juist de periode dat veel mensen ziek zijn..'

Veel van de deelnemers die de vraag beantwoorden geven voorbeelden van mondkapjes gebruik in het OV (dat het niet word nageleefd en niet word gehandhaafd). Een deel van deelnemers doet een expliciet pleidooi uit en vraagt voor handhaving (als mondkapjes en ander halve meten weer worden ingevoerd).

'Graag meer duidelijkheid mbt coronamaatregelen en de controle daarop. In OV is het mondkapje verplicht maar er is amper controle.'

3. Zorgen over maatschappelijke onrust naar aanleiding van tweedeling in maatschappij stijgen (14%)

1. Zorgen over maatschappelijke onrust nav tweedeling in maatschappij stijgen (14%)

1. Ten opzichte van vorige ronde is deze code verdubbeld. Dit gaat vaak samen met bespreken van CTB.

Sinds de invoering van het coronatoegangsbewijs is er veel ophef hierover. Hierbij wordt gesproken over de stijgende onrust in de maatschappij.

'Corona toegangs bewijs is een farce. Het polariseert, discrimineert en is niet op werkzaamheid bewezen door wetenschappelijk onderzoek ingevoerd. Gevaccineerden houden groen vinkje na besmetting. Hou er mee op!'

4. 'Schijnveiligheid' van het coronatoegangsbewijs (10-15%)

Een deel van de deelnemers geeft aan blij te zijn weer naar horeca en culturele gelegenheden te kunnen. Daarbij wordt er wel onzekerheid uitgesproken over de effectiviteit en de ervaren tegenstrijdigheden van de QR-code in de praktijk.

- 1) Verhoging in risicoperceptie en gevoel van veiligheid op publieke plekken is aangetast (10-15%).

Een groot deel van deze respondenten spreekt zich uit over het besmettingsgevaar van gevaccineerde. Juist omdat zij gevaccineerd zijn is de kans groter dat een mogelijke besmetting van corona onopgemerkt blijft. Er is dan sprake van een schijnveiligheid, waar niet gevaccineerden op het moment na testen zich zeker zijn van een negatieve corona uitslag. Om het risico op besmetting zo klein mogelijk te houden zou je, omdat ook gevaccineerde besmet en besmettelijk kunnen zijn, beide groepen moeten laten testen voor een coronatoegangsbewijs. (wordt ook aangegeven door gevaccineerde mensen). Een deel van de respondenten geeft aan zich niet veilig te voelen bij gelegenheden waar het coronatoegangsbewijs wordt gevraagd. Daarbij speelt ook de handhaving een grote rol.

'Waarom bij festivals of horeca niet iedereen testen. Gevaccineerden kunnen ook besmet zijn en zonder klachten iemand besmetten!'

2. Onduidelijkheid over effectiviteit van het coronatoegangsbewijs, ook als het goed word nageleefd. (15%)

- 2.1. Positief zijn van gevaccineerden (zonder dat het doorheeft, groen vinkje, zelfs a), dit word als 'schijnveiligheid' (ervaren tegenstrijdigheid)
- 2.2. Werkgever VS werknemer (geen coronatoegangsbewijs nodig hebben) (ervaren tegenstrijdigheid)

Daarnaast wordt het als tegenstrijdig ervaren dat je bij binnenkomst een Corona toegangsbewijs moet laten zien terwijl werknemers dit niet hoeven af te leggen. Daarbij worden er vraagtekens gezet bij de effectiviteit van het coronatoegangsbewijs. Op het moment van binnenkomst weet je zeker dat niet gevaccineerden negatief zijn, terwijl een gevaccineerd persoon na een positieve test nog steeds met een groen vinkje naar binnen kan.

'Ik vind de coronapas beperkt werkzaam, want het ene restaurant vraagt er wel om en het andere niet. De meeste niet, is mijn ervaring. En dan weet je ook niet of de andere gasten wel gevaccineerd zijn'

5. Handhaving van coronatoegangsbewijs. (4-8%)

Een andere grote groep deelnemers geeft aan het beleid in principe prima vinden (als het betekend dat er meer versoepeling mogelijk is), maar dat CTB niet genoeg gehandhaafd word en dat het dus niet werkt. Er heerst een gevoel van onveiligheid door het ontbreken van handhaving.

‘Controle van de coronacheck gebeurt te vaak niet en identiteitsbewijs is me nooit gevraagd. Dit biedt dus schijnveiligheid wat ik jammer vind. Ik ben al heel vaak in gelegenheden geweest waar de check vereist was. Ook heb ik gezien dat telefoons met groene vinkjes worden uitgewisseld. Als er dergelijke maatregelen worden ingevoerd moet er ook controle zijn op de naleving. Anders is het zinloos’

6. Stijging in zorgen over de zorg (6-12%)

1. zorgen over druk voor zorgverleners
2. Over mensen die reguliere zorg nodig hebben
3. Ongevaccineerden behoefte aan uitzonderingen CTB

Ondanks dat er wel een stijging in besmetting en ervaren spreiding te zien is wordt er minder dreiging van het virus ervaren. Mogelijk door de verminderde ervaring van dreiging van het virus ontstaan er minder gevoelens van angst en zorgen over zichzelf. Mensen lijken zich nu weer druk te kunnen maken om anderen en de omgeving. Zo is er een stijging te zien in de zorgen over anderen waarbij vooral zorgen worden uitgesproken met betrekking tot de zorg en de uitzonderingen in de maatschappij. Er zou meer gefocust moeten worden op de zorg en de preventie hiervan *‘zorg dat de zorg op orde is, corona is blijvend.’* Op dit moment komt er door de stijgende cijfers weer druk op de zorg te liggen en worden behandelingen mogelijk weer uitgesteld door (niet gevaccineerde) corona patiënten. Daarnaast zou het zorgpersoneel meer gewaardeerd moeten worden, bijvoorbeeld aan de hand van een beter salaris.

1. Zorgverleners

De zorg wordt onder gewaardeerd. Zorg dat er betere salarissen komen, focus op preventie, zorg dat de ziekenhuizen/ de zorg op orde is. Corona is blijvend.

‘Ik vind dat de maatregelen moeten worden aangescherpt ivm de oplopende besmettingen. De regering moet ook eens aangeven dat de zorgmedewerkers het veel te druk krijgen.’

2. Over mensen die zorg nodig hebben

‘ik maak me zorgen om de mensen die zich niet laten inenten alsook wat ze andere mensen en de totale zorg aandoen, er is zo onvoldoende aandacht voor "gewone" ziektes/operaties/behandelingen

3. Pissig over dat dit komt over ongevaccineerden (zondebok)

‘niet gevaccineerden zorgen voor druk op de zorg en benadelen overige patienten. dat zou niet moeten gebeuren.’

4. Ongevaccineerden behoefte aan uitzonderingen

Daarnaast maakt een klein deel van de deelnemers aan een uitzondering te willen zien betreft de maatregelen en het coronatoegangsbewijs voor niet gevaccineerde van wege medische redenen.

'Alle maatregelen moeten voor volledig gevaccineerden worden afgeschaft. Dit geldt ook voor mensen die zich om medische redenen niet kunnen laten vaccineren. Het eigen risico bij ziekenhuisopname vanwege Corona moet bij bewust ongevaccineerden fors omhoog.'

7. Stijging in behoefte aan vaccinatieplicht/vaccinatiegraad verhogen (6-12%)

Enkele respondenten geven aan meer behoefte te hebben aan het verhogen van de vaccinatiegraad. Dit lijkt vooral te ontstaan door de toenemende druk op de zorg. Hierbij maken mensen zich zorgen over het zorgpersoneel en de uitgestelde behandelingen van mensen. Daarbij zijn enkele deelnemers pissig over dat zorguitstel lijkt te komen door de ongevaccineerden (zondebok). Enkele deelnemers geven aan een vaccinatieplicht te zien voor bepaalde beroepsgroepen, een kleiner gedeelte ziet het liefst voor iedereen een vaccinatieplicht

'Ik ben voorstander van een vaccinatieplicht, want vind het onfatsoenlijk dat antivaxers de overbelaste zorg nog verder belasten.'